

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний коледж

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Педагогічною радою
(протокол від «30» червня 2020 р № 5.)
Директор ХТЕК КНТЕУ

Л.О. Радченко

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічний аналіз

освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	051 Економіка
спеціалізація	Економіка підприємства
освітня програма	«Економіка підприємства»
мова навчання	українська

Розробник програми: Руденко Інна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування

Рецензент: Василик Сергій Констянтинович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та бізнесу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця

Обговорено та рекомендовано до затвердження цикловою комісією економіки, управління та адміністрування (протокол від 23.06.2020 № 11)

Голова циклової комісії

(підпис)

І.В. Руденко

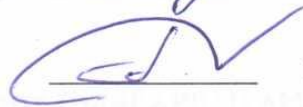
Погоджено:

Заступник директора з навчально-методичної роботи

Л.М. Біленко

Методист вищої категорії

Г.М. Гузенко

Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «**Економічний аналіз**» складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**, спеціальності **051 Економіка**, спеціалізації **Економіка підприємства**.

Обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни «**Економічний аналіз**» відводиться 180 годин 6 кредитів ЄКТС.

Предмет вивчення навчальної дисципліни «**Економічний аналіз**» - причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами фінансово-господарської діяльності підприємств.

Передумови вивчення навчальної дисципліни «**Економічний аналіз**»: навчальна дисципліна «**Економічний аналіз**» є дисципліною циклу професійної підготовки, яка формує основні компетентності здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою. Передумовами вивчення є оволодіння фаховими компетентностями, що сформувалися у здобувачів освіти під час навчання на початковому (короткому) циклі, при вивченні таких навчальних дисциплін як економіка підприємства, фінанси, бухгалтерський облік, ціноутворення, статистика, фінансовий облік, планування та організація діяльності підприємства, стратегія підприємства тощо. Також до передумов вивчення економічного аналізу можна віднести й накопичений під час виробничих та навчальних практик досвід здійснювати аналіз основних показників господарської діяльності підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: «**Економічний аналіз**» тісно переплітається з навчальними дисциплінами, якими оволодівають здобувачі освіти за освітньою програмою, а саме: менеджмент, фінанси підприємства, управління витратами, бізнес-планування, інвестування.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Економічний аналіз**» є формування у майбутніх спеціалістів системи теоретичних та прикладних знань з засвоєння знань про системне оцінювання діяльності організацій, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Необхідно сприяти розширенню світогляду студентів через розвиток аналітичного мислення та вміння обґрунтовувати оптимальні управлінські рішення за результатами проведеного аналізу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «**Економічний аналіз**» є теоретична і практична підготовка студентів з питань застосування методології та інструментарію економічного аналізу для управління фінансово-господарською діяльністю.

Компетентності та очікувані результати навчання

Навчальна дисципліна «**Економічний аналіз**» забезпечує набуття здобувачами освіти таких **компетентностей**: **загальних**: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК3), здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4), здатність до адаптації та дій в новій ситуації (ЗК9), здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК11); **спеціальних (фахових)**: здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин (СК8), здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів (СК10), здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію (СК11), здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення (СК12), здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності (СК13), здатність поглиблено аналізувати

проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (СК14).

Очікувані результати навчання: передбачувані результати вивчення дисципліни «Економічний аналіз» мають стати складниками таких **програмованих результатів навчання:** знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки (ПРН 3), застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (ПРН 5), використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності (ПРН 6), застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач (ПРН 8), проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності (ПРН 10), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати (ПРН 12), ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники (ПРН 13), демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні (ПРН 15), вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки (ПРН 16), вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів (ПРН 21), демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах (ПРН 22).

Здобувач освіти має **розумітися** на таких питаннях, як: економічний аналіз, його види, завдання та інструментарій; оволодіння та грамотне використання методів економічного аналізу під час вирішення конкретних економічних завдань; опанування методики виявлення господарських резервів; аналізу стану виробництва, реалізації продукції, ритмічності виконання робіт (послуг), продуктивності праці, використання трудових ресурсів, собівартості продукції фінансово-економічного стану підприємства; набуття навичок аналітичного мислення під час виконання практичних завдань; набуття навичок узагальнення результатів економічної діагностики та розробки відповідних управлінських рішень тощо. **Уміти:** застосовувати системний підхід до аналізу господарських процесів; оцінювати об'єктивність та достатність обґрунтування результатів економічного аналізу; розрізняти особливості та зміст економічних проблем, що вирішується на певному рівні управління; робити висновки за результатами проведеного економічного аналізу для розробки відповідних заходів та пропозицій.

Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1 Теоретичні основи економічного аналізу

Тема 1.1 Предмет і види економічного аналізу

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Роль і місце економічного аналізу в системі управління підприємством. Поняття та значення економічного аналізу. Предмет, функції і завдання економічного аналізу. Об'єкти аналізу. Основні категорії економічного аналізу. Види економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами. Методичні підходи до структуризації економічного аналізу.

Тема 1.2 Методичні прийоми економічного аналізу

Метод економічного аналізу. Фактори, що визначають результати господарської діяльності. Прийоми, які використовуються в економічному аналізі. Аналітичний метод дослідження та його особливості. Традиційні прийоми економічного аналізу. Деталізація показників. Порівняння і моделювання. Групування, види групування: типологічне, структурне, аналітичне. Балансовий метод. Елімінування. Статистичні методи. Економіко-математичні методи.

Тема 1.3 Методика факторного аналізу

Логіка і методичні прийоми факторного аналізу. Алгоритм детермінованого та стохастичного факторного аналізу. Визначення типу залежності. Методи детермінованого факторного аналізу. Особливості стохастичного аналізу. Кореляційно-регресійний аналіз.

Тема 1.4. Інформаційна база та організація економічного аналізу

Вимоги до інформації, яка використовується в економічному аналізі. Об'єкти економічного аналізу та система показників, які використовуються в аналізі. Види інформації та її роль в економічному аналізі. Система економічної інформації. Джерела аналізу господарської діяльності підприємств і об'єднань. Підготовка аналітичних даних.

Модуль 2 Аналіз основних показників діяльності підприємства

Тема 2.1 Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг

Значення і завдання аналізу виробництва продукції. Задачі аналізу випуску продукції. Аналіз обсягу виробленої продукції. Аналіз номенклатури, асортименту і структури випуску продукції. Аналіз якості виготовленої продукції. Аналіз сезонності та ритмічності виробництва продукції, робіт, послуг.

Тема 2.2 Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання ефективності використання ресурсів

Завдання, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Аналіз використання виробничих фондів. Аналіз трудових показників. Аналіз організаційно-технічного рівня виробництва. Аналіз використання робочого часу на підприємстві. Аналіз оплати праці. Аналіз використання основних засобів підприємства. Аналіз забезпечення підприємства необоротними активами. Аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз стану використання виробничих запасів. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Аналіз впливу матеріальних ресурсів на виробничі результати підприємства.

Тема 2.3 Аналіз витрат на виробництво продукції

Зміст завдання та об'єкти аналізу собівартості продукції. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. Аналіз витрат на одну гривню товарної продукції. Аналіз витрат за елементами витрат та калькуляційними статтями. Аналіз собівартості окремих видів продукції. Аналіз відносного рівня витрат. Аналіз прямих витрат. Аналіз непрямих витрат. Оперативний аналіз собівартості продукції.

Тема 2.4 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Значення, завдання та інформація для проведення аналізу. Загальна оцінка фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз рівня і динаміки фінансових результатів. Аналіз доходів і витрат підприємства. Аналіз прибутків (збитків) діяльності підприємства. Аналіз прибутку (збитку) від операційної діяльності підприємства. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу реалізації та прибутку. Аналіз прибутків (збитків) від іншої звичайної діяльності. Аналіз розподілу прибутку підприємства. Аналіз рентабельності діяльності підприємства. Аналіз та оцінка рентабельності продукції. Резерви збільшення чистого прибутку підприємства. Аналіз рентабельності капіталу (інвестицій).

Тема 2.5 Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання

Завдання та методи аналізу виробничої програми підприємства. Фактори, що впливають на виконання виробничої програми підприємства. Аналіз критичного обсягу виробництва. Загальна оцінка фінансового стану підприємства. Предмет аналізу фінансового стану підприємства. Суб'єкти аналізу фінансового стану підприємства. Основні напрями аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз обігових коштів і джерел їх формування. Аналіз оборотності обігових коштів. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Аналіз грошових потоків підприємства. Оцінка потенційного банкрутства підприємства.

Тема 2.6 Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань

Значення, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз рівня організації реалізації продукції. Значення і завдання аналізу реалізації продукції. Послідовність оцінки виконання планових завдань з реалізації. Оцінка виконання договірних зобов'язань із поставок продукції. Оцінка впливу факторів на зміни в реалізації продукції. Аналіз якості та конкурентоспроможності продукції. Аналіз сезонності та ритмічності реалізації продукції.

Засоби діагностики результатів навчання, методи їх демонстрування

Засоби діагностики результатів навчання включають: виступ з основних питань; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; усна наукова доповідь, презентація результатів виконаних завдань та досліджень; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (круглих столах, ділових іграх тощо); аналіз джерельної і монографічної літератури; письмові завдання (тестові, контрольні, підсумкові модульні, індивідуальні творчі роботи тощо); реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог).

Форма підсумкового контролю письмовий екзамен

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові

1. Конституція України: станом на 01 січня 2020 р. / Верховна Рада України. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019. № 38. 160 с.
2. Господарський кодекс України: станом на 04 липня 2020 р. / Верховна Рада України. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020. № 18. 123 с.
3. Кодекс законів про працю України: станом на 02 квітня 2020 р. / Верховна Рада України. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020. № 2. 5 с.
4. Про захист прав споживачів : Закон України від 27 лютого 2020 р. № 1023-ХІІ / Верховна Рада України. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020. №2. 10 с.
5. Про стандартизацію : Закон України від 19 квітня 2020 р. № 114-ІХ / Верховна Рада України. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019. №45. 289 с.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Основні

7. Антонюк О. П., Ступницька О. Г. Економічний аналіз. Практикум. Посібник. Київ : Патерик, 2018. 320 с.
8. Воронко О. С., Штепа Н. П. Економічний аналіз : навч. посіб. Львів : «Новий світ-2000», 2018. 279 с.
9. Левицька С. О. Звітність підприємств: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2016. 240 с.
10. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : КНТЕУ, 2014. 536 с.
11. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В. М. Микитюк та ін.; за ред. В. М. Микитюка. Житомир : Рута, 2018. 440 с.
12. Організація і методика економічного аналізу / Т. В. Косова та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 528 с. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/organizacija-i-metodika-ekonomichnogo-analizu.html#tab-attributes>

Додаткові

13. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз. Практикум : навч. посібник для студентів вузів : ЖІТІ, 2012. 416 с.

14. Економічний аналіз: підручник ; за ред. проф. Загороднього. Київ : Знання, 2013. 487 с.
15. Івахненко В. М. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : Слово, 2013. 352 с.
16. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 456 с.
17. Коляденко С. В., Стратій А. М. Аналіз фінансових стратегій для підвищення конкурентоспроможностей підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 22. С. 17–23. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6892&i=2>.
18. Марченко О. С. Бізнес-консалтинг : навч. посіб. Харків : Право, 2019. 204 с.
19. Петряєва З. В., Хмеленко Г. Г. Управлінський аналіз : конспект лекцій. Харків : Вид. ХНЕУ, 2015. 86 с.
20. Петряєва З. Ф., Организация и методика экономического анализа: учеб. пособие для иностр. студентов. Харьков : ХНЭУ, 2014. 323 с.
21. Синиця Т. В., Осьмірко І. В. Економічна діагностика : навч.-метод. посіб. Харків : ХНПУ, 2017. 184 с.
22. Стратегічне управління : підручник / В. Л. Дикань, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко. Київ : Центр навчальної літератури, 2019, 272 с.
23. Теліпко В. Е. Аналіз фінансової звітності: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2014. 278 с.